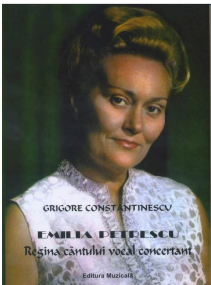

O suverană a podiumului de concert, a cântului instrumental pur, a culturii și perfecțiunii stilistice, soprana EMILIA PETRESCU (1925-2003)

(Costin Popa – 19 septembrie 2014)

Rare sunt cărțile dedicate marilor artiști lirici români. Așa încât, orice nouă apariție trebuie salutăată și privită ca restituire – document important pentru posteritate. Avem datoria să lășăm generațiilor viitoare exegeze care să perpetueze în eternitate amintiri, evaluări, informații despre vieți și cariere, într-o manieră care să prevină neuitarea și să servească drept prețios obiect de studiu.

În această idee, volumul „Emilia Petrescu. Regina cântului vocal concertant” de Grigore Constantinescu, apărut recent la Editura Muzicală, 433 pagini de text și 16 de fotografii, reprezintă un eveniment. Din două motive. Primul pentru că este dedicat unei mari soprane care a strălucit ca nimeni alta în teritoriul liedului și al literaturii vocal-simfonice și al doilea pentru că aparține unei autorități în materie, profesor universitar și muzicolog, cu aplecare profundă asupra artei cântului și slujitorilor ei.

Îmi amintesc anii de demult, în care sorbeam cu nesăț pe podiumurile de concert ale Capitalei sonorile Emiliei Petrescu. Erau momente înălțătoare, de puritate instrumentală a cântului, de ideală exprimare stilistică, adevărate lecții de interpretare. Pe disc, acasă, o ascultam pe Elisabeth Schwarzkopf. La Ateneu sau la Sala Dalles, în Studioul de Concerte Radio sau la Sala mică a Palatului, vocea Emiliei Petrescu mă învăluia, mă emoționa. O similitudine!

Uriasă paletă repertorială

Cartea lui Grigore Constantinescu, potrivit subintitulată „Cercetare monografică. Portret”, este una dintre cele mai complexe dedicate vreodată la noi unui cântăreț. Cariera artistei (1945-1991) este prezentată amănunțit, în toate momentele prezenței scenice din țară și străinătate. Pentru documentar, constituie secțiunea indispensabilă. Constantelor colaborări cu Corul „Bach” din Sibiu, în perioada 1956-1983, i-a fost dedicat un capitol special, după cum creațiile imortalizate pe disc sau existente în Fonoteca de Aur a Radiodifuziunii Române, adevărate „Moșteniri testamentare”, sunt mărturii ale volumului uriaș de înregistrări. Li se alătură cele efectuate în străinătate, la prestigioase case de discuri și posturi de Radio.

Un consistent capitol „Orizonturi repertoriale și interpretative. Miscellanea” susține filmul carierei prin extrase de cronici, fragmente de interviu, potrivit structurate pe compozitori și opusuri importante. Voi lista aici, cu scopul de a evidenția largă paletă stilistică a abordărilor Emiliei Petrescu, nume precum Haendel, Purcell, J. S. Bach, Buxtehude, Heinrich Schütz, Monteverdi, Pergolesi, Telemann, Haydn, Mozart, Beethoven, Berlioz, Brahms, Musorgski, Britten, Orff, Ravel, Marcel Mihalovici, Roman Vlad, Rolf Liebermann, Paul Constantinescu, Bentoiu, Honegger, Nicolae Julea, Toduță... sau lucrări-reper ca Oratoriile „Solomon” și „Triumful timpului și al adevărului”, Cantata „Lucrezia” (Haendel), „Cantatele profane” (Bach), „Orfeu” (Monteverdi), Oratoriul „Anotimpurile” (Haydn), „Recviem”-ul, opera „Il re pastore”, Missa în

do minor (Mozart), Simfonia a IX-a și Missa Solemnis (Beethoven), „Recviemul de război” (Britten), „Carmina Burana” (Orff), „Șeherezada” (Ravel), Simfonia nr. 5 pentru orchestră și soprană dramatică (Mihalovici), opera „Dragostea unei mame” (Roman Vlad), Oratoriul bizantin de Crăciun (Paul Constantinescu), opera „Hamlet” (Bentoiu), Oratoriul „Ioana pe rug” (Honegger), opera „Ioana d’Arc” (Nicolae Julea), Balada-oratoriu „Miorița” (Toduță) și câte altele. Sunt prezentate într-o secțiune separată și incursiunile (destule, deși specificul de lied și vocal-simfonic a dominat) în teritoriul operei.

Lecțiile de cânt și pedagogie

Mi se pare semnificativ și definitoriu că analiza estetică a glasului Emiliei Petrescu vine în capitolul subintitulat „Lumea liedului și Lumea concertului”. Distinsă tălmăcitoare a miniaturilor vocale (mii de titluri) ce cuprind esențe spirituale, trăiri și intense exprimări, soprana a fost un model perpetuu și conduce top-ul interpreților români de gen. O spun exigenți critici citați, Radu Gheciu, Alfred Hoffmann, Alexandru Leahu, Edgar Elian, Ada Brumaru, Dumitru Avakian, Grigore Constantinescu etc., o remarcă prestigioasă publicații străine. Rânduri de căpătâi despre recitalul de lied, în forma unor inedite „Însemnări în manuscris”, aparțin chiar mării soprane și autorul le inserează în chip de noutate absolută editorială.

Lecția măiestrită de canto continuă în secțiunea „Idei și contribuții în pedagogia cântului” (texte teoretice, istorice și aplicative), un adevărat manual ce are la bază studiile teoretice ale artistei, expuse, comentate de autor: elemente și metode în tehnica vocală, stiluri și interpretare (între pagini, un manuscris al Emiliei Petrescu „Studiul ornamentației și improvizației în Stilul Baroc”, o cercetare despre barocul englez). Aplicabilitatea în pedagogie vine prin prezentarea teoretică și aplicativă a programei analitice pe ani de Conservator, care ghidează organizarea unor asemenea studii. O imagine complexă despre artista și profesoara Emilia Petrescu se regăsește și în dialogul dintre Grigore Constantinescu și soprana Bianca Manoleanu, strălucit discipol al maestrei.

De fapt, noua apariție editorială este un tot unitar care împlinește desăvârșit profilul mării soprane. Așa încât, în „Epistolarium”, „Perspective în dialog”, „Opinii. Convorbiri” se regăsesc idei valoroase, care întregesc imaginea unei solide și unice personalități. Peste 30 de prestigioși colegi-artiști, mari compozitori și importanți condeieri de specialitate își exprimă gândurile despre Emilia Petrescu. Printre aceștia, prof. univ. dr. Ionel Voineag și muzicologul dr. Cristina Sârbu îi dedică două ample studii, „Despre maestră”, respectiv „Portret de interpret”. Sub titlurile „Fiul Valeriu despre mama” și „Doctorul Ioan Cironeanu despre soție”, nu puteau să lipsească două convorbiri pe care autorul le poartă în familia Emiliei Petrescu. Succintul album fotografic rememorează crâmpie de viață și carieră.

Întru eternitate

Nu pot încheia scurta prezentare a noii cărți „Emilia Petrescu. Regina cântului vocal concertant” fără să remarc Prologul („Suverană a artei vocale”) și „Fragmentarium”-ul, capitole care deschid volumul, în care autorul, prof. univ. dr. la Universitatea Națională de Muzică din București, își exprimă gândurile de acum, după trecerea anilor, gânduri cu care a purces la drum în demersul său. Sunt rânduri de suflet, pe cât de sensibile, pe atât de lucide și analitice, care sintetizează însușirile unice ca artistă și ca om ale „Reginei cântului cult”.

Arta legendară a Emiliei Petrescu, așa cum este înfățișată în volumul care îi este dedicat „in memoriam”, rămâne precum o coloană infinită brâncușiană, evoluând spre înalțuri, în veșnicie. Cei de azi, cei de mâine, trebuie s-o cunoască.